

Kapitola **Moc volby**

úsek

text

datum

Shrnutí
odstavce

Mnoho pozorovatelů si povšimlo určitého jevu, kterým je hromadění výhod u malého počtu subjektů, zatímco velké množství subjektů žije podprůměrně. Říkají tomu, že bohatí ještě více bohatnou, zatímco chudí ještě více chudnou, že "bohatství plodí bohatství", že "Čert kálí na velkou hromadu.", "Vítěz bere vše.", "Bohatství jsou úspory mnohých v rukou jediného.", "Bohatí se učí penězům, chudí knihám." a mnohé další výroky.

Co je to "moc", která vystupuje v nadpisu kapitoly?
Slovníková definice říká, že je to "přirozená způsobilost k nějakému působení, zpravidla silná; schopnost, síla, vliv".
Pro účely antecepcí teorie bude výhodné, zavedeme-li si pojem "moc" definicí.

Definice 1 Moc je schopnost antecepcí subjektů zvolit si reakci na identifikovanou událost.

Definice 2 Má-li subjekt A1 za jinak stejné situace jako subjekt A2 větší množinu dostupných voleb reakcí, má větší moc, než subjekt A1.

Poznámka 1 V Definici 2 nesmíme přehlédnout, že množinou reakcí se myslí srovnatelných reakcí. Měli bychom tomu rozumět tak, že všechno, co může udělat A2, může udělat stejně i A1, a k tomu A1 může udělat i něco, co A2 udělat nemůže.

Poznámka 2 Z Definice 2 plyne, že pokud subjekt A1 neví, že má kromě volby V1 a V2 ještě volbu V3, je méně mocný, než kdyby to věděl.

Rozeberme si jev z úvodu o bohatství z hlediska antecepce. Jestliže má subjekt A1 k dispozici reálnou volbu mezi možnostmi V1 a V2, disponuje mocí ovlivnit běh události.

Tvrzení 1 Subjekt A1, který má možnost volby mezi V1 a V2, má větší moc nad okolními subjekty A2, A3, ..., An, než pokud je mu dána pouze volba V1.

Důkaz *Pokud A1 zvolí volbu V1, události z tohoto místa poběží jinou dráhou, než když zvolí V2. Toto jeho rozhodnutí tedy ovlivní jeviště pro další subjekty, které se skutečně volbě musejí přizpůsobit. Současně okolní subjekty do chvíle, než A1 uskuteční vnitřně svou volbu (a ta vyjde poté nějak najevo), mají subjekty A2, A3, ... zříženou antecepci. Naopak A1 má antecepci usnadněnou, protože budoucnost sám určí svou volbou. Může tedy snáze antecepcovat události, následující po volbě. Ještě větší moc má A1 tehdy, pokud A2, A3, ... o možnosti volby na straně A1 nevědí. Pak dokonce ani nezkoušejí antecepcovat, jak dopadne situace, pokud A1 zvolí V1, a jak dopadne, zvolí-li V2.*

Důsledek 1 Čím více voleb V1, V2, ..., V_k subjekt A1 má, tím má větší moc nad okolními subjekty.

Důsledek 2 Čím více voleb V1, V2, ..., V_k subjekt A1 má a čím méně okolní subjekty o těchto volbách vědí, tím má nad nimi A1 větší moc.

Jde svým způsobem o triviální poznatek, že antecepovat událost, o níž sám rozhoduje, je pro mne velmi snadné.

Zcela naopak je tomu v zrcadlové situaci u subjektu A2. Pokud A2 nemá moc volby, ale je závislý na rozhodnutí A1, a dokonce ani o možnosti A1 rozhodnout mezi V1 a V2 neví, jeho antecepce bude mnohem obtížnější, ba dokonce bude pravděpodobně velmi nepřesná. A2 je tedy vystaven většímu riziku, než A1, protože ve skutečnosti výsledek závisí na rozhodnutí A1.

Pravidlo1 Pokud se v současnosti můžeš rozhodnout tak, že se v budoucnu nepřipravíš o možnost volby, budeš mocnější.

Pravidlo 2 Je bezpečnější být mocnější, než méně mocný.

2

Důsledek3 V průměru bohatí bohatnou a chudí chudnou.

k3

Omezme množinu voleb na takové, které se vztahují k majetkové oblasti.

Důsledek3 platí samozřejmě statisticky. Lze si představit bohatého člověka, který svým majetkem ve skutečnosti nevládne, např. proto, že je nesvéprávný, nebo hloupý.

Nicméně obecně bohatý člověk má více voleb, než člověk chudý.

Jednoduše proto, že se může rozhodnout vlastněnou hodnotu směniti za právo další volby, a toto právo mu v budoucnu poskytuje další možnosti volby. Naproti tomu chudý člověk je velmi často nucen kráčet vyznačenou cestou určenou volbami někoho jiného, cestou, kterou jeho okolí může snadno antecepovat, a tím získat pro sebe nad ním výhodu. Jak říká parodie na zlaté pravidlo, že "Ti, kdo mají zlato, určují pravidla".

Hypotéza Všechny obchody jsou ve skutečnosti směňami voleb.

a1

Odůvodnění Má-li dojít ke obchodu, především musejí obě strany obchodního vztahu projevit ke směně vůli. Jinak nejde o obchod. Dále se každá ze stran musí domnívat, že druhá strana má možnost více voleb, a že tedy obchod právě s ní uzavřít nemusí. Jinak by jedna ze stran možnost volby neměla, a nejednalo by se o obchod. (Např. uzavření půjčky s vysokým úrokem ve stavu nouze). Předpokládáme, že subjekt A1, který vstupuje do obchodního jednání, má k dispozici volby V11, V12, a subjekt A2 má zájem, aby se A1 rozhodl pro volbu V11. Subjekt A2 má volby V21, V22, přičemž obráceně A1 má zájem, aby A2 zvolil V22. Při vyjednávání tedy A1 bude souhlasit se svou volbou V11 za podmínky, že A2 zvolí V22. Jde tedy v podstatě o směňnu voleb.

Poznámka3 V teorii R.H.Coase se uvažuje o obchodní transakci jako o směňně práv.

Hypotéza1 je o něco obecnější. Pokud subjekt A1 má nějaké právo, ovšem nemá reálnou volbu jej použít, pak jej ani nemůže směňňovat. Naopak subjekt A2 může jednat protiprávně, avšak když má v daném okamžiku možnost volby, může s ním obchodovat. Třeba zloděj může smlouvat u překupníka o ceně ukradeného předmětu.